

Glücklich, Julius

O ručnicích

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 419-423

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126591>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

S XI*.

Kdož by koli glajt od krále J. Mti. aneb od místo J. Mti. držícího měl a jej sám v zemi zrušil a proti němu cokoli učinil, že ten téhož glajtu více užiti nemá a muož od každého vzat býti. Než pravil-li by, že jest proti tomu glajtu nic neučinil a to odvesti chtěl, má k tomu připuštěn býti, a ten každý aby při sobě glajt měl. Pakli by ho neměl při sobě a naň se volal, chtě jej ukázati, má při tom tak zuostaven a zachován býti. A kdož by koli tomu, kdož by glajt měl a jej pokázal, co proti tomu glajtu (věda o tom, že takový glajt má) učinil a jej v čem jemu zrušil, takový každý má králi J. Mti. v trestání upadnouti. A komuž by J. Mt. král. ráčil glajty před mocí ku právu dáti, aby ty glajty do jistého času dávati ráčil.

* *Nezměněn.*

O ručnicích^a.

S XII*.

Co se ručnic dotýče, poněvadž se to skutečně shledává, že mnozí lidé ze všech tří stavuov mnohé škody na hrdlech i jinak jsou sobě činivali a jedni před druhými v mnohých nebezpečnostech před takovou braní jsou bývali a zvláště dobří před zlými vajtržnými a podezřelými lidmi, i aby ty a takové lidem škodné příhody pominouti mohly, toto jest za právo ustanoveno a zřízeno:

Předkem, co se stavu panského a rytířského dotýče, ti aby mohli s ručnicemi krátkými, i služebníci jich, kteréž by při sobě měli, po svých potřebách jezdit, chodit a jich nejinak než pro ochranu svou a osob svých užívati.

Než ručnic mysliveckých, z kterýchž by ptactvo a zvěř střeleti se mohla, s těmi aby nejezdili, nechodili a jich neužívali nikdež jinde, než toliko v gruntech svých. Než chtěl-li by kdo na gruntech svých komu s ručnicí myslivost provozovati odpustiti, toho každý vuoli má, a ten komuž se odpustí, toho muož užiti.

* *Nezměněn.*

a V. Budovcem po straně nápisu v B: 56; nad nápisem byl přépisek, jehož první řádka při nové vazbě úplně zřiznuta. Druhá řádka: men (?) evanuisse et instar campanae absque malleo esse videtur.

S XIII*.

A což se lidí poddaných z měst a městeček buď krále J. Mti., kteří stavu neužívají, též panského a rytířského osedlých dotýče: jestli by kdo z kterého města neb městečka po potřebě a živnosti své odjezd aneb odchod majíc, ručnicé užívati chtěl, má to na purkmistra a konšely toho města neb městečka vznésti a jich za list věřící požádati. A oni, purkmistr a konšelé, hodnost osoby té a potřebu jeho bedlivě a spravedlivě rozvážíc (uznají-li toho potřebu), budou moci s dotazem a s povolením krále J. Mti. hajtmána, též pána, rytířského člověka aneb úředníka v nepřítomnosti toho pána takový list do jistého času jemu vydati.

Což se pak stavu městského dotýče, ti také ručnic tím vším způsobem jako stav panský a rytířský užívati a s nimi k statkuom svým dohlídati moci budou.

Však ti, kteříž by osedlí měšťané byli, že by na sobě žádných úřaduov městských neměli a osoby přísežné nebyly, též lidé kupečtí neosedlí, dobře zachovalí, chtěli-li by s ručnicemi po živnostech svých jezdit neb choditi, ti listy a jistoty v krále J. Mti. městech od purkmistra a konšeluov na to, že po živnosti a potřebách svých neb panuov svých toliko cestou s ručnicí a ne jinam jdou neb jedou, míti mají. Však purkmistr a konšelé to prvé bedlivě a spravedlivě, komu by takový list a do kterého času měl dán býti, rozvážiti mají.

* *Nezměněn.*

S XIII*.

Než jestliže by kdo z stavu městského, majíc list fedrovní, jej ztratil neb jakkoli jinak zmařil, ješto by jsouc s ručnicí usvědčen, neměl co ukázati, byl-li by přes to z pokuty pohnán, a to, že jest jej měl a jiného tak kvapně, bezelstně sobě zjednati nemohl, ten když by vysvědčením purkmistra a konšeluov to provedl, pokuty zřízením zemským vyměřené nésti nemá.

Jiní pak obyvatelé neosedlí v městech krále J. Mti., řemeslníci, nádenníci, čeledínové a jacíž by koli lidé obecní byli, ti s ručnicemi dlouhými ani krátkými choditi ani jich užívati nemají v nižádném místě. A kdož by z takových lidí s ručnicí od koho postížen aneb usvědčen byl, že má tomu původovi X kop grošuov českých

propadnouti. A týž původ, chtěl-li by aneb mohl seň býti, můž jej vzíti a k najbližšímu právu do vězení dáti a v tom vězení jej držeti dotud, dokudž by té pokuty jemu nedal. Pakli by ho vzíti nechtěl neb nemohl, tehdy, kdež by koli při kterémkoli právě potom od toho původa postížen byl, bude jej moci (uručie puovod prvé o škody) do vězení dáti a jej tak, jakž vajš dotčeno, u vězení až do dosažení té pokuty držeti. Jestliže by pak s ručnicí ten postížený tomu, že jest s tou ručnicí nejel neb nešel, odpíral a něco toho jiného za vajmluvu měl, volaje se k slyšení, tehdy měl-li by rukojmě, má z vězení k dostání právu vypuštěn, a tu při tom právě, k kterémuž by byl dán, o to s tím původem slyšán a ve čtyřech nedělích (s vajhradou vyššího práva) rozsouzen býti.

* *Nezměněn.*

S XV*.

Co se pak dědiníkuov, svobodníkuov a nápravníkuov, tolikéž lidí v vesnicích osedlých i neosedlých, čeledi jich i obecních do-
týče, ti též s ručnicemi jezdit, chodit ani jich nikterakž užívati nemají, žádný v nižádném místě. Pakli by který neb kdo z nich s ní byl postížen aneb usvědčen, takového každého, kdož by postihl a s ní jíti nalezl, muože jej hned vzíti. A nechtěl-li by jich vzíti neb nemohl, znal-li by jej, koho za pána má, má k jeho pánu poslati, buď osedlý neb služebník, aneb jakž by koli jeho byl aneb na jeho gruntech zastížen, a žádati, aby se jim ujistil a jemu aby ten s ručnicí postížený neb usvědčený pokuty deset kop grošův českých dal. Pakli by jich neměl a ten pán také zaň dáti nechtěl, tehdy má mu jej buď jeho aneb čížkoli jiný vydati. Jestliže by pak ode dne poselství ve dvou nedělích té pokuty na něm nedopomohl ani jeho nevydal ani také pokuty za něj sám nedal, ten a takový má padesáte kop grošův českých puovodovi propadnouti. A týž původ bude moci z těch padesáti kop grošův českých toho pána vinit před soudem zemským neb komorním. Než jestliže by ten člověk tomu, že s tou ručnicí nechodil, odpíral aneb něco jiného toho za výmluvu míti chtěl, nechtěl-li by původ na tom přestati, bude moci toho pána pro postavení toho člověka před soud zemský neb komorní pohnati. A provede-li se to na toho člověka, že jest s tou ručnicí postížen neb usvědčen byl, tehdy bude povinen ten

člověk dvojnásobní pokutu, to jest dvaceti kop grošuv českých dáti, a k tomu škody útratní a nákladní, kteréž by původ před úředníky menšími desk zemských provedl, zaplatiti.

* *Nezměněn.*

S XVI*.

Toto také při tom jest vymíněno: Jestliže by se to skutečně shledalo, an by z měst, z městeček krále J. Mti. panských a vládyckých kdo z obyvatelův neosedlých, řemeslníků, nádenníkův, též lidí obecných sedlských osedlých i neosedlých a čeledi jich s ručnicí postizen jsa, statku svého za to, aby pokutu vyměřenou dal, neměl a žádný jí zaň dáti nechtěl: tehdy má vzat býti do vězení na hrad pražský a puol léta tu seděti a puštěn bez vůle puovoda býti nemá prvé toho puol léta, leč by se s puovodem umluvil. A po vyjití toho polouletí má toho člověka (pro ručnici vazbou trestaného) z vězení na rukojmě pod základ slušný pustiti na takový způsob, aby se všelijak v skutku i v řeči ku pánu, kterýž jeho u vězení držal, i ke všem poddaným jeho i také k tomu, kdož jest jej s tou ručnicí postihl a k vězení neb pokutě připravil, pokojně zachoval. Pakli by rukojmí neměl, tehdy má týž člověk při prvním vězení zuostaven býti.

* *Nezměněn.*

S XVII*.

Jestliže by pak kde pokřik sšel honiti nepřátel zemských, i jakýchžkoli jiných zhoubců, aneb také, že by i bez pokřiku který pán, rytířský člověk neb město chtěli kde na zločince, zhoubce a loupežníky vyslati, aneb kdo sám osobou svou za nimi šel neb jel: k takovým potřebám mohou ručnic užívatí. A jak by koli ta potřeba minula, buď zhoubcí honění aneb na zločince vyslání, hned zase v místa svá ručnice položeny a schovány býti mají.

* *Nezměněn.*

S XVIII*.

Jestliže by pak kdo z stavův panského, rytířského a městského tak se nezachoval a přes toto zřízení s ručnicemi jinak jezdil, chodil a jich užíval a v tom (na kterémkoli místě) mimo toto zřízení

postížen neb usvědčen byl, ten každý má tomu, od kohož by byl postížen neb usvědčen, jedno sto kop grošův českých propadnouti, a touž pokutu, když by k němu ten puovod o to poslal, ode dne poselství ve dvou nedělích pořád zběhlých dáti. Pakli by nedal, bude jej moci z toho před soud zemský neb komorní pohnati. Neb jestliže by poddaní neb služebníci řádu obecního uhlédal neb uhlédali koho, tehdy má to vznésti na pána svého aneb na pány a o takovou pokutu každý pán jeho toho, kdož by s ručnicí jel neb šel, viniti bude moci^a.

* *Nezměněn.*

a V. Budovcem po straně v B: 200 kop.

S XIX.

Která^a by osoba z stavův k osobě stavu panského rytířského neb městského z ručnice (jakýmžkoli způsobem) směřil aneb stískl, by pak nezapálil a nevystřelil, tehdy ten a takový má k tomu, k komuž by tak smířel neb spouštěl, pokuty jedno sto kop grošův českých propadnouti, když by se naň to provedlo^a.

^a A kdož by pak koho z ručnice postřelil, ten aby hrdlo tím způsobem, jako by jej zamordoval, ztratil *tisku 1564 škrtnuto v B.*

a V. Budovcem po straně v B: 200 kop.

S XX*.

Než což se pak lidí obecných a sedlských dotýče, jestliže by kdo z nich k které osobě z stavův vyšších z ručnice směřil aneb stískl, ten každý aby hrdlo ztratil. Pakli by kdo také z stavův k komu z lidí obecných směřil a stískl, aby tomu člověku, k kterému směřil, padesáte kop grošův českých propadl.

Než jestliže by z obecných lidí jedni k druhým směřovali a stískali, má také jeden druhému dvacetí kop grošův českých pokuty propadnouti. A těch všech pokut pro směřování z ručnic jedni na druhých tím vším způsobem, jakž o tom napřed o pokutách ručnicných položeno, dobýváno býti má.

* *Nezměněn.*